

Results of field survey in sub-Velebit Coast and hinterland

Lipovac Vrkljan, Goranka; Tonc, Asja; Glavaš, Vedrana; Konestra, Ana; Molak Župan, Željka

Source / Izvornik: **Annales Instituti Archaeologici, 2016, XII, 200 - 200**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:291:459948>

Rights / Prava: [Attribution 3.0 Unported](#)/[Imenovanje 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-19**

INSTITUT ZA
ARHEOLOGIJU

Repository / Repozitorij:

[RIARH - Repository of the Institute of archaeology](#)

Annales

Instituti

Archaeologici

XII - 2016

Godišnjak

*Instituta za
arheologiju*

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Editor's office address

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
<http://www.iarh.hr>

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Marko Dizdar

Izvršne urednice/Desk editors

Asja Tonc
Marina Ugarković

Tehničke urednice/Technical editors

Asja Tonc
Marina Ugarković

Uredništvo/Editorial board

Katarina Botić, Siniša Krznar, Ivana Ožanić Roguljić, Ana Konestra, Andreja Kudelić, Asja Tonc,
Marina Ugarković

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Michreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Prijevod na engleski/English translation

Una Krizmanić Ožegović

Lektura/Language editor

Boris Beck (hrvatski jezik/Croatian)
Una Krizmanić Ožegović (engleski jezik/English)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Asja Tonc
Marina Ugarković

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambreč

©Institute of archaeology, Zagreb 2016.

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 10**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Gorana Kušić

Sotin – Srednje polje i Zmajevac, istraživanja višeslojnih nalazišta u Podunavlju 2015. godine

- 14**   **Tomislav Hršak**
Tino Leleković
Marko Dizdar

Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2015. godine

- 19**   **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar
Marina Sečkar

Zaštitna istraživanja nalazišta AN 3B Beli Manastir – Sedmitar na trasi autoceste A5 Beli Manastir – Svilaj

- 24**   **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar
Marina Sečkar

Jagodnjak – Napuštene njive. Zaštitno istraživanje prapovijesnog i antičkog nalazišta na trasi autoceste Osijek – Beli Manastir

- 29**   **Hrvoje Kalafatić**
Mateja Hulina

Zaštitno arheološko istraživanje lokaliteta AN7B Čeminac – Vakanjac na dionici autoceste A5 Beli Manastir – Osijek 2014. i 2015. godine

- 36**   **Marko Dizdar**
Asja Tonc

Zaštitna istraživanja lokaliteta AN 2 Donji Miholjac – Vrancari

- 40**   **Katarina Botić**

Zaštitna arheološka istraživanja nalazišta AN 3 Donji Miholjac – Mlaka/trafostanica na južnoj obilaznici grada Donjeg Miholjca 2015. godine

- 46**   **Tatjana Tkalčec**

Prapovijesna, rimska i srednjovjekovna naselja na lokalitetu Donji Miholjac – Đanovci – zaštitna arheološka istraživanja u 2015. godini

- 59**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Asja Tonc

Donji Miholjac – Panjik – zaštitno istraživanje naselja sopotske i badenske kulture u Podravini

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 10**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Gorana Kušić

Sotin – Srednje polje and Zmajevac, research of multilayered sites in the Danube region in 2015

- 14**   **Tomislav Hršak**
Tino Leleković
Marko Dizdar

Research results from Batina – Sredno site in 2015

- 19**   **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar
Marina Sečkar

Rescue excavation on the AN 3B Beli Manastir – Sedmitar site on the A5 Beli Manastir – Svilaj motorway route

- 24**   **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar
Marina Sečkar

Jagodnjak – Napuštene njive (Abandoned fields). Rescue archaeology of the Prehistoric and Antique site on the Osijek – Beli Manastir motorway route

- 29**   **Hrvoje Kalafatić**
Mateja Hulina

Rescue archaeological excavation at the AN7B Čeminac-Vakanjac site along the A5 Beli Manastir – Osijek motorway in 2014 and 2015

- 36**   **Marko Dizdar**
Asja Tonc

Rescue excavations of the AN 2 Donji Miholjac – Vrancari site

- 40**   **Katarina Botić**

Rescue excavations of the site AN 3 Donji Miholjac – Mlaka/trafostanica on Donji Miholjac southern beltway route in 2015

- 46**   **Tatjana Tkalčec**

Prehistoric, Roman, Late Antique and medieval settlements at the Donji Miholjac – Đanovci site – rescue archaeological excavations in 2015

- 59**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Asja Tonc

Donji Miholjac – Panjik – rescue research of a Sopot and Baden culture settlement in Podravina

**63 Zorko Marković
Katarina Botić**

Podgorač, Ražište – rezultati arheoloških istraživanja 2015. godine

71 Kornelija Minichreiter

Slavonski Brod – Galovo, arheološka istraživanja 2015. godine

77 Saša Kovačević

Istraživanja infrastrukture prapovijesnih naselja lokaliteta Nova Bukovica – Sjenjak, sezona 2015.

82 Marko Dizdar

Rezultati istraživanja groblja latenske kulture Zvonimirovo – Veliko polje u 2015. godini

86 Jadranka Boljunčić

Rezultati istraživanja arheoloških ljudskih ostataka sa srednjovjekovnoga groblja Zvonimirovo (sjeverna Hrvatska), u kontekstu koštanoga i CT dokaza o rijetkoj infratentorialnoj – mastoidnoj trepanaciji

**93 Daria Ložnjak Dizdar
Marija Mihaljević
Mario Gavranović**

Dolina – Babine grede – istraživanje kasnobrončanodobnoga naselja u Posavini 2015. godine

99 Tatjana Tkalčec

Kasnosrednjovjekovni arheološki kompleks Grubišno Polje – Šuma Obrovi – probna arheološka istraživanja u 2015.

113 Siniša Krznar

Torčec – Cirkvišće, arheološka istraživanja srednjovjekovnog i ranonovovjekovnog groblja 2015. godine

**117 Snježana Karavanić
Andreja Kudelić**

Kalnik – Igrišće – rezultati arheoloških iskopavanja u 2015. godini

**122 Andreja Kudelić
Branko Mušič**

Kurilovec – Belinščica – rezultati geofizičkih istraživanja

127 Tatjana Tkalčec

Burg Vrbovec u Klenovcu Humskom – arheološko konzervatorski radovi na kuli u 2015.

**63 Zorko Marković
Katarina Botić**

Podgorač, Ražište – results of the archaeological excavations in 2015

71 Kornelija Minichreiter

Slavonski Brod, Galovo, archaeological research in 2015

77 Saša Kovačević

Research into the infrastructure of Prehistoric settlements at the Nova Bukovica – Sjenjak site, season 2015

82 Marko Dizdar

Research results of the La Tène culture cemetery at Zvonimirovo – Veliko polje in 2015

86 Jadranka Boljunčić

Research results on archaeological human remains from medieval cemetery Zvonimirovo (northern Croatia), in the context of bone and CT evidence of a rare infratentorial – mastoid trepanation

**93 Daria Ložnjak Dizdar
Marija Mihaljević
Mario Gavranović**

Babine grede in Dolina – research of a Late Bronze Age settlement in Posavina in 2015

99 Tatjana Tkalčec

Late medieval complex at Grubišno Polje – Šuma Obrovi – initial archaeological excavations in 2015

113 Siniša Krznar

Torčec – Cirkvišće, archaeological research of the medieval and early modern cemetery in 2015

**117 Snježana Karavanić
Andreja Kudelić**

Kalnik – Igrišće – results of archaeological excavations in 2015

**122 Andreja Kudelić
Branko Mušič**

Kurilovec – Belinščica – results of geophysical research

127 Tatjana Tkalčec

Vrbovec Castle in Klenovec Humski, archaeological and conservation works on the keep in 2015

- 136 Asja Tonc
Mateja Hulina**
Preliminarni rezultati zaštitnih istraživanja na prostoru prezentacijskog platoa kod špilje Vrlovke
Preliminary results of rescue excavations in the area of presentation plateau near Vrlovka cave
- 139 Bartul Šiljeg
Ana Konestra
Gaetano Benčić**
Stancija Blek (Tar), kampanja 2015. g.: nastavak arheološko-konzervatorskih istraživanja i prezentacija rezultata široj javnosti
Stancija Blek (Tar), 2015: continuation of archaeological research and conservation activities, and presentation of results to the public
- 144 Goranka Lipovac Vrklijan
Ivan Valent
Ana Konestra
Ivana Ožanić Roguljić**
Antički proizvodni keramičarski kompleks u Crikvenici – zaključna istraživanja 2015. godine
Roman pottery production complex in Crikvenica – conclusive research in 2015
- 152 Ivan Radman-Livaja
Asja Tonc**
Rezultati probnih iskopavanja na Gradini Sv. Trojice 2015. godine
Results of trial excavations on Sveta Trojica Hillfort in 2015
- 155 Kristina Turkalj
Nera Šegvić
Emmanuel Botte
Audrey Bertrand**
Brač Novo Selo Bunje 2015.
Brač Novo Selo Bunje in 2015
- 160 Marina Ugarković
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić**
Rimska vila u uvali Soline na otoku Sveti Klement (Pakleni otoci, Hvar) – arheološka istraživanja 2015. godine
Roman villa in Soline Bay on the Island of St. Clement (Pakleni Islands, Hvar) – archaeological investigation in 2015
- 136 Asja Tonc
Mateja Hulina**
Preliminary results of rescue excavations in the area of presentation plateau near Vrlovka cave
- 139 Bartul Šiljeg
Ana Konestra
Gaetano Benčić**
Stancija Blek (Tar), 2015: continuation of archaeological research and conservation activities, and presentation of results to the public
- 144 Goranka Lipovac Vrklijan
Ivan Valent
Ana Konestra
Ivana Ožanić Roguljić**
Roman pottery production complex in Crikvenica – conclusive research in 2015
- 152 Ivan Radman-Livaja
Asja Tonc**
Results of trial excavations on Sveta Trojica Hillfort in 2015
- 155 Kristina Turkalj
Nera Šegvić
Emmanuel Botte
Audrey Bertrand**
Brač Novo Selo Bunje in 2015
- 160 Marina Ugarković
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić**
Roman villa in Soline Bay on the Island of St. Clement (Pakleni Islands, Hvar) – archaeological investigation in 2015

Terenski pregledi

167   **Marko Dizdar**
Hrvoje Vulić

Terenski pregled i probna iskopavanja na izgradnji istočne obilaznice Vinkovaca

170   **Hrvoje Kalafatić**
Bartul Šiljeg

Terenski pregled na prostoru općina Belišće, Marijanci i Donji Miholjac u 2015. godini

173   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar

Terenski pregled i arheološki nadzor na izgradnji obilaznice Donjega Miholjca

176   **Zorko Marković**
Jasna Jurković

Rezultati terenskog pregleda područja Grada Našice (naselja Granice, Polubaše i Rozmajerovac) 2015. godine

185   **Zorko Marković**
Katarina Botić
Jasna Jurković

Rezultati terenskog pregleda općina Našice i Koška 2015. godine

192   **Andreja Kudelić**
Filomena Sirovica

Prikaz rezultata druge faze sustavnog terenskog pregleda gornje Podravine

196   **Goranka Lipovac Vrkljan**
Asja Tonc
Vedrana Glavaš
Ana Konestra
Željka Molak Župan

Rezultati terenskih pregleda na području podvelebitskog Primorja i neposrednog zaleđa

201   **Goranka Lipovac Vrkljan**
Ana Konestra
Irena Radić Rossi

Rezultati aktivnosti projekta „Arheološka topografija otoka Raba“ u 2015. g.: terenski pregledi, obrada arheološke građe, popularizacija znanosti

Field Surveys

167   **Marko Dizdar**
Hrvoje Vulić

Field survey and trial excavations during the construction of the Vinkovci beltway

170   **Hrvoje Kalafatić**
Bartul Šiljeg

Field survey on the territory of Belišće, Marijanci and Donji Miholjac municipalities in 2015

173   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar

Field survey and archaeological supervision during the construction of the Donji Miholjac beltway

176   **Zorko Marković**
Jasna Jurković

Results of field survey in the City of Našice area (settlements Granice, Polubaše and Rozmajerovac) in 2015

185   **Zorko Marković**
Katarina Botić
Jasna Jurković

Results of a field survey of Našice and Koška municipalities in 2015

192   **Andreja Kudelić**
Filomena Sirovica

Results of the second phase of a systematic field survey in Upper Podravina

196   **Goranka Lipovac Vrkljan**
Asja Tonc
Vedrana Glavaš
Ana Konestra
Željka Molak Župan

Results of field survey in sub-Velebit Coast and hinterland

201   **Goranka Lipovac Vrkljan**
Ana Konestra
Irena Radić Rossi

Results of the „Archaeological topography of the Island of Rab“ project in 2015: field surveys, processing of archaeological finds, popularization of science

Eksperimentalna arheologija

207 Andreja Kudelić

Eksperiment u arheologiji – priprema i sastav lončarske smjese

Experimental Archaeology

207 Andreja Kudelić

Experiment in archaeology – preparation and composition of clay paste

Zračna arheologija

**213 Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić**

Zračno rekognosciranje, Osječko-baranjska županija 2015. godine

Aerial archaeology

**213 Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić**

Aerial reconnaissance, Osječko-baranjska County in 2015

Ostala znanstvena djelatnost Instituta za arheologiju

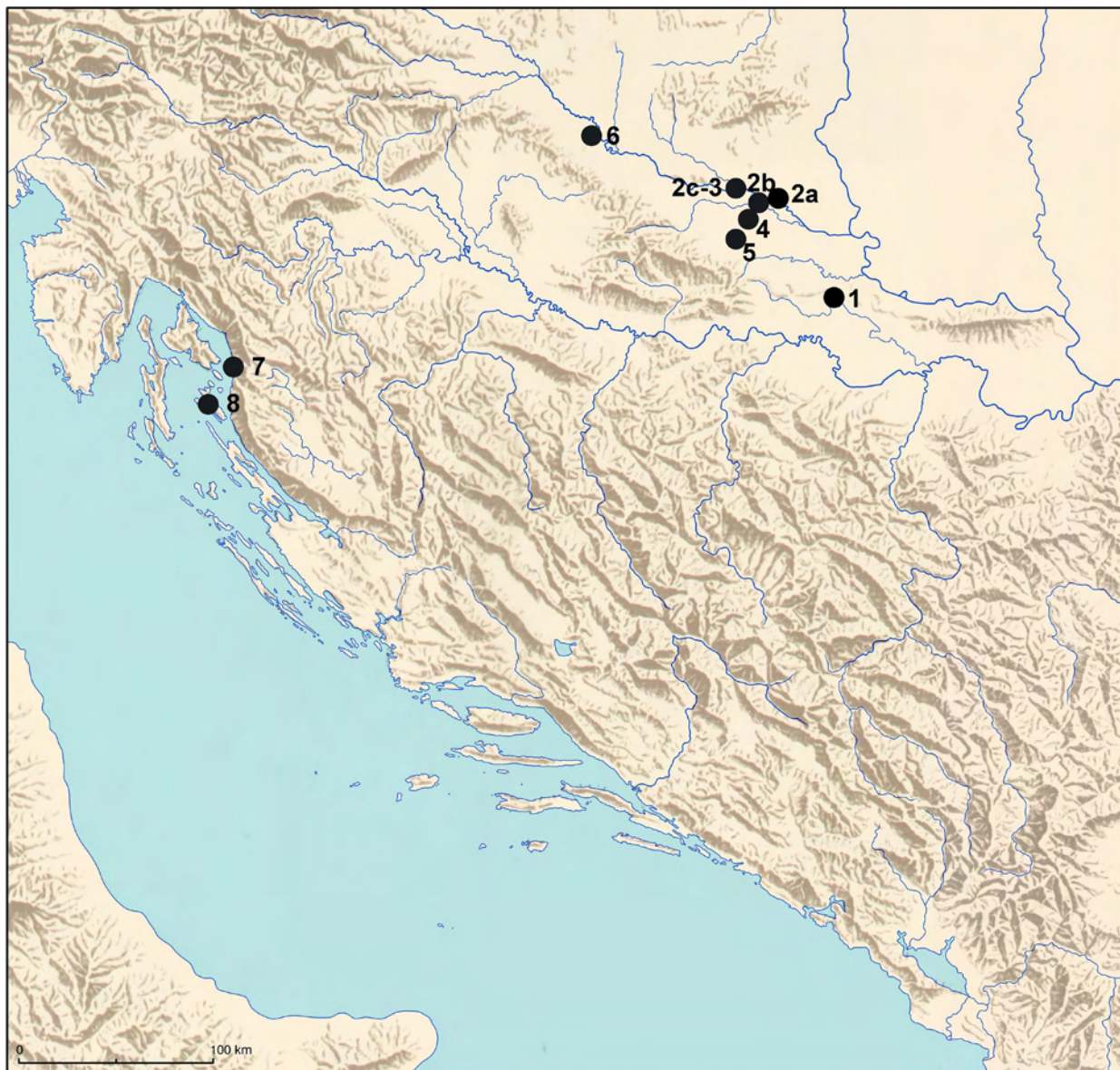
223-234

Additional scientific activity of the Institute

223-234

Terenski pregledi

Field Surveys

1. Obilaznica Vinkovaca
2. Općine Belišće (2a), Marijanci (2b) i Donji Miholjac (2c)
3. Obilaznica Donjeg Miholjca
4. Našice – Granice, Polubaše, Rozmajerovac
5. Općine Našice i Koška
6. Gornja Podravina
7. Podvelebitsko primorje
8. Rab

Rezultati terenskih pregleda na području podvelebitskog Primorja i neposrednog zaleđa

Results of field survey in sub-Velebit Coast and hinterland

Goranka Lipovac Vrkljan
Asja Tonc
Vedrana Glavaš
Ana Konestra
Željka Molak Župan

Primljeno/Received: 31. 3. 2016.
Prihvaćeno/Accepted: 24. 5. 2016.

U sklopu "Programa kulturnog razvitka 2015. g." Ministarstva kulture, Konzervatorski odjel u Gospiću i Institut za arheologiju pokrenuli su projekt arheološke topografije Ličko-senjske županije. Glavni cilj projekta jest unaprijediti spoznaje o arheološkoj baštini Ličko-senjske županije, a 2015. g. pristupilo se sjevernom podvelebitskom području. U tu su svrhu reambulirani lokaliteti i područja poznata iz literature ili o čijem su postojanju izvijestili kolege i kazivači. Ukupno je tijekom prve kampanje terenskih pregleda podvelebitskog primorja između Krivog puta i Starigrada senjskog, te na području Krasnog Polja i Vratnika, zabilježeno 10 lokaliteta i 8 pozicija.

Ključne riječi: podvelebitsko primorje, Lika, prapovijest, antika, krajobrazna arheologija
Keywords: sub-Velebit Coast, Lika, prehistory, Antiquity, landscape archaeology

Tijekom listopada 2015. g. provedena je prva kampanja terenskih pregleda u sklopu projekta arheološke topografije Ličko-senjske županije, kojeg su Konzervatorski odjel u Gospiću i Institut za arheologiju pokrenuli unutar "Programa kulturnog razvitka 2015. g." Ministarstva kulture.¹

Cilj je projekta registrirati unutar GIS sustava položaje te karakteristike arheoloških lokaliteta i pozicija s arheološkim pokazateljima koji se nalaze na području Ličko-senjske županije, a koji su osim iz literature, poznati prema kazivanju lokalnoga stanovništva, kolega arheologa i drugih pokazatelja, npr. zračnih snimaka (Glavaš 2015). Za tu su svrhu osmišljeni terenski obrasci koji služe registraciji osnovnih pokazatelja i karakteristi-

ka lokaliteta/pozicije, a koji se potom prenose unutar GIS sustava čija je izrada u tijeku. Dio podataka prenosi se u relacijsku bazu podataka koja je povezana s GIS-om, kako bi bilo moguće provesti što šire prostorne analize.

Područja koja su obuhvaćena istraživanjima 2015. g. administrativno potpadaju pod grad Senj te mjesne odbore Sv. Juraj, Krivi Put, Krasno, Vratnik te naselja Starigrad senjski, a zemljopisno se prostiru na kopnenom i primorskom dijelu podvelebitskoga prostora. Reambulacijom je zabilježeno 10 lokaliteta i 8 pozicija, od kojih šest pripada prapovijesnim razdobljima, a po dvoje antici i srednjem vijeku (lokaliteti s kontinuitetom života raščlanjeni su na razdoblja) (sl. 1).

Prapovijesni i protopovijesni lokaliteti

Reambulacija položaja prapovijesnih lokaliteta, mahom gradina i gomila (tumula), temeljila se na podacima poznatima iz literature (Glavičić 1966; 2003; Faber 2003; Glavaš 2010; Glavaš, Palmer 2013), a koje je i unutar doktorske disertacije detaljno obradila V. Glavaš (Glavaš 2015). Ovom se prilikom željelo dodatno provjeriti pojedine značajke reambuliranih lokaliteta (vidi Tab. 1 i 2) te utvrditi stanje očuvanosti s ciljem dobivanja eventualnih novih spoznaja. U slučaju gradine Kuk

¹ Projekt se financira sredstvima Ministarstva kulture, a u ovogodišnjim reambulacijama sudjelovale su sa strane Instituta za arheologiju dr. sc. Goranka Lipovac Vrkljan, voditeljica istraživanja, dr. sc. Asja Tonc i Ana Konestra, mag. arh., zamjenice voditeljice, te suradnice dr. sc. Vedrana Glavaš s Odjela za arheologiju Sveučilišta u Zadru i Paula Androić, mag. arh. Ovom se prilikom tim istraživačica na suradnji zahvaljuje ravnateljici Gradskog muzeja Senj, Blaženki Ljubović, prof., Upravi Parka prirode Velebit te posebno g. Josipu Tomaiću, Hrvoju Giaconiju, predstojniku Konzervatorskog odjela u Gospiću te djelatnicima odjela, kao i djelatnicima Konzervatorskog odjela u Rijeci. Zahvaljujemo i brojnim kazivačima u Donjoj Kladi i Vratniku.

Broj LOKALITETA	TOPONIM/NAZIV	OKVIR. DATACIJA
1	Senj - Kuk	Prapovijest/Antika?
2	Sv. Juraj - Gradina	/
3	Starigrad - sv. Jelena	Srednji vijek (Romanika)
4	Starigrad - Golubić-grad	višefazno (Srednji vijek i ?)
5	Donja Klada - Gradina	Prapovijest
6	Vrataruša - Gradina	Prapovijest
7	Sv. Juraj - Gradina Samograd /Lijaševica	Prapovijest?
8	Sv. Juraj - Jablanova	Prapovijest?
9	Starigrad - južni obronci gradine	Prapovijest/Antika

Tab. 1 Sažeti prikaz reambuliranih lokaliteta s kronološkim odrednicama.

Table 1 An overview of the surveyed sites with chronological features.

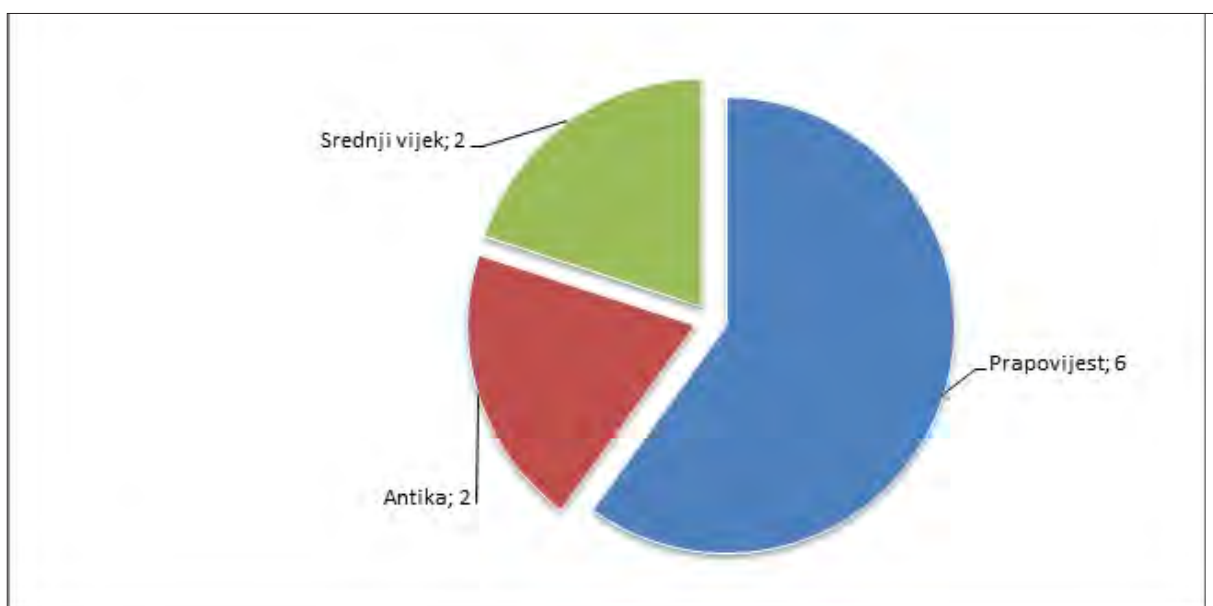
Broj POZICIJE	TOPONIM/NAZIV	OKVIR. DATACIJA
1	Starigrad - južni obronci gradine	Prapovijest/Antika
2	Starigrad - južni obronci gradine	Prapovijest/Antika
3	Starigrad - južni obronci gradine	Prapovijest/Antika
4	Vodna draga - Izvor	?
5	Senj - pećina podno Kuka	?

Tab. 2 Sažeti prikaz reambuliranih pozicija s kronološkim odrednicama.

Table 2 An overview of the surveyed positions with chronological features.

(Senj) nije utvrđeno postojanje vršnog platoa prikladnoga za smještanje naselja, već se glavnina nalaza prostire po južnim obroncima i datira u kasno željezno doba (helenizam) (Glavičić 1994). Osim toga, same suhozidne strukture uočene na platou i južnoj padini vrlo su skromnih razmjera, no moguće je da su do danas uglavnom destruirane (sl. 2). Slična je situacija uočena i u slučaju gradine kod Starigrada senjskog (LOK 3, 4, POZ 1-3) (Glavičić 1966: 395; 2003), gdje kronološki kontinuitet nalaza upućuje na obitavanje u razdobljima kasnog željeznog doba, antike te srednjeg vijeka, a u prva dva slučaja nalazi ponovno obuhvaćaju južnu padinu (POZ 1-3), radije nego brdski plato (sl. 3). Osjetno odstupanje od podataka iz literature uočeno je

u slučaju gradine Kalvarija (Sv. Juraj) (Faber 2003: 638-639 s ranijom literaturom; Forenbaher 2013: 188), gdje nisu uočeni nalazi ili drugi indikatori arheološkog potencijala, no s obzirom na to da su na samom vrhu gradine prisutne brojne moderne strukture, moguće je da su njihovom gradnjom uništeni tragovi prapovijesnog obitavanja. Kod pojedinih lokaliteta reambulacija je bila dosta otežana zbog nepristupačnosti terena i bujnog raslinja, što je uvjetovalo identifikaciju tek pojedinih značajki. To je slučaj s gradinom ponad Donje Klade, brda Gradina ili Lijaševica ili Samograd (Faber 2003: 636-637) te Sv. Juraj-Jablanova (Faber 2003: 635; Glavaš, Palmer 2013). Gradina kod Vrataruše, s druge strane, podrobno je reambulirana, pa je tako pri-

Sl. 1 Preliminarna kronološka slika evidentiranih i rekognosciranih lokaliteta i pozicija s jasnim kronološkim pokazateljima – ubrojene sve registrirane faze (ukupno br. lokaliteta: 9, pozicija: 5, nedatiranih lokaliteta/pozicija: 3) (izradila: A. Konestra).

Fig. 1 Preliminary chronology of documented and surveyed sites and positions with clear chronological indicators – all phases included (total of 9 sites, 5 positions, 3 undated sites/positions) (made by: A. Konestra).

Sl. 2 Lokalitet 1 – Kuk, suhozidna struktura (snimila: A. Konestra).

Fig. 2 Site 1 – Kuk, drywall structure (photo: A. Konestra).

Sl. 3 Lokaliteti 3 i 4, pozicije 1-3 – pogled na Gradinu iznad Starigrada senjskog s obilježenim položajima lokaliteta i pozicija (snimila: A. Tonc).

Fig. 3 Sites 3 and 4, positions 1-3 – View of the Hillfort above Starigrad senjski, with marked sites and positions (photo: A. Tonc).

Sl. 4 Rasuti bedem na Gradini kod Vrataruše, LOK 6 (snimila: A. Konestra).

Fig. 4 Collapsed rampart, hillfort at Vrataruša, LOK 6 (photo: A. Konestra).

kupljena veća količina nalaza i ubiciran je rasuti bedem (sl. 4).

Antički lokaliteti

Ranoantički lokaliteti koji su utvrđeni tijekom reambulacije 2015. g. uglavnom indiciraju na nastavak obitavanja ranijih visinskih položaja: to je slučaj s gradinom kod Starigrada senjskog, gdje se antički nalazi uočavaju zajedno s onima proto-povijesne datacije, no ostaci arhitekture upućuju na mogućnost smještaja antičkih objekata/naselja (POZ 1-3) (sl. 5). Na gradini Kuk možemo pretpostaviti sličnu situaciju, no ovdje se uočava kronološki prekid kroz 1. st. pr. Kr. (grčko-italske i Lamboglia 2 amfore). Značajni antički/kasnoantički nalazi utvrđeni su na položaju jedne od oranica koje se protežu zapadno od crkve sv. Mihovila u Vratniku. Njihov je značaj velik s obzirom na natpise koji svjedoče o postojanju carinske postaje *Publicum Portorium Illyrici*, a koji su pronađeni na prostoru Vratnika, gdje, međutim, ranije nisu identificirani drugi pokretni nalazi antičke datacije. Ovdje valja, po svojoj prilici, smjestiti i u njima spomenuti mitrej, a osim toga znatna je i važnost samoga prijevoja u antici (Glavaš 2010).

Srednji vijek

Osim brojnih graditeljskih spomenika srednjovjekovnoga razdoblja iz Senja i okolnih naselja (mahom crkvena zdanja), koji su dobro poznati iz literature (Glavičić 2003 s ranijom literaturom), ovom su prilikom reambulirane samo pozicije crkve sv. Jelene i Golubić-grad ponad Starigrada senjskog (sl. 3). Utvr-

đeno je da su oba lokaliteta u nekom trenutku konzervirana, o čemu međutim nisu za sad pronađeni precizniji podaci.

Zaključak

Prva faza sustavnog terenskog pregleda Podvelebitskog primorja trajala je kratko i često se odvijala u vrlo lošim vremenskim uvjetima. Unatoč tome pregledan je veći prostor i provjerene su brojne lokacije poznate iz literature ili uočene od strane kolega i kazivača. Reambulacijom je utvrđeno da se stvarno stanje često razlikuje od opisa koji se nalazi u publikacijama. Razlog je moguće dijelom tražiti i u promjenama koje su se dogodile u razdoblju nakon sredine 20. st., kada je obavljena većina pregleda (objave A. Glavičića), s obzirom na erozivno djelovanje, ali i širenje stambenih i drugih objekata i sličnog antropogenog djelovanja. No i dalje ostaje upitno tradicionalno lociranje značajnih središta na položajima poput Kuka ili Kalvarije i Jablanove u Jurjevu, jer stanje na terenu svojim geomorfološkim karakteristikama i/ili pokretnom i nepokretnom građom odnosno često odsustvom iste, ne sugerira značajnu naseljenost trajnijeg tipa (usp. za posljednje i Faber 2003). Time se potvrđuje pretpostavka o nužnosti reambulacije i dokumentiranja trenutnog stanja u obliku sustavne i pregledne baze podataka i GIS-a, u kojoj će biti naznačene i precizne koordinate lokaliteta koje su do sada često nedostajale. U budućnosti će podaci uneseni u GIS sustav te s njim povezana baza podataka biti dostupni suradnicima te zainteresiranim stručnjacima putem Interneta, uz korištenje lozinke u cilju zaštite podataka.

Sl. 5 Gradina kod Starigrada – ostaci antičke(?) arhitekture na POZ 3 (snimila: A. Konestra).

Fig. 5 Hillfort at Starigrad – remains of Antique (?) architecture at POZ 3 (photo: A. Konestra).

Literatura

- Faber, A. 2003, Sveti Juraj – Lopsica i Lopci, *Senjski zbornik*, Vol. 30, 629-648.
- Forenbaher, S. 2013, Pretpovijesni tragovi proizvodnje soli u podvelebitskom primorsju, *Senjski zbornik*, Vol. 40, 179-194.
- Glavaš, V., Palmer, R. 2013, Aerial and field reconnaissance of Velebit mountain, in: *Aerial archaeology and remote sensing from the Baltic to the Adriatic*, Czajlik, Z., Bődöcs, A. (eds.), Budapest, 19-23.
- Glavaš, V. 2015, *Romanizacija autohtonih civitates na prostoru sjevernog i srednjeg Velebita*, doktorska disertacija, Sveučilište u Zadru.
- Glavičić, A. 1966, Arheološki nalazi iz Senja i okolice (I), *Senjski zbornik*, Vol. II, 383-420.
- Glavičić, A. 2003, Pregled ranokršćanske i srednjovjekovne baštine Like, Podgorja i grada Senja, *Senjski zbornik*, Vol. 30, 21-82.
- Glavičić, M. 1994, Značenje Senije tijekom antike, *Senjski zbornik*, Vol. 21, 41-58.

Summary

The first field survey season carried out in October 2015 by the Institute of Archaeology in collaboration with the Conservation Department in Gospić in the territory of the City of Senj and local boards of Sv. Juraj, Krivi Put, Krasno polje, Vratnik and Starigrad senjski settlement, was aimed to revise, pinpoint, document (preliminary) and georeference archaeological sites dating to all periods. Documentation methodology for the sites and positions included registration of the GPS coordinates, recording of main features of locations and finds using appropriate forms, photodocumentation and collection of representative small finds. Data collected in this way will be entered into the GIS with a relational database, which will help with further analysis.

Out of 10 sites and 8 positions traced during the revision, six can be attributed to prehistory, with two Antique and Medieval sites, respectively. Most of the prehistoric sites are hillforts, most notably LOK 9 - Starigrad senjski (south slopes). LOK 10 - Vratnik is particularly interesting for the Antique period where a large quantity of pottery and glass finds from the Antique/Late Antique period was found west of St. Michael's (Sv. Mihovil) church.